

# Polder.blad

Juli 2019



natuurpunt  Hobokense Polder



## Algemene info

**Lidmaatschap Natuurpunt:** 27 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polder.blad.

**Abonnementen:** Natuurpuntleden kunnen zich via onze website abonneren op verschillende natuurstudietijdschriften: **Natuur.focus**, **Natuur.oriolus** en **Zoogdier**.

**Abonnement op het tijdschrift Polder.blad van Natuurpunt Hobokense Polder:** voor leden van andere afdelingen door storting van 8 euro op onze rekening.

**Verzekering:** ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Alle **betalingen** dienen te gebeuren op volgende rekening:

**BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder.** Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

**Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "7742 Reservaatfonds Hobokense Polder".**

## Contactpersonen

### Voorzitter:

info@hobokensepolder.be  
Danny Jonckheere, 03 828 64 03 -  
0478 33 24 27

**Conservator Hobokense Polder:**  
conservator@hobokensepolder.be  
Wim Mertens, 03 216 93 62

**Conservator Hollebeek:**  
Dirk Vandorpe,  
dirk.vandorpe@telenet.be

**Conservator Tarzanboskes:**  
Swa Van Houtven,  
tarzanboskes@telenet.be

**Redactie en lay out Polder.blad:**  
tijdschrift@hobokensepolder.be  
Ria Thys en Luk Smets, 03 289 73 66

### Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:

leden@hobokensepolder.be -  
webmaster@hobokensepolder.be  
Luk Smets, 0477 66 94 32

**Geleide wandelingen:**  
wandelingen@hobokensepolder.be  
Annie Van Zwieten, 03 828 37 60

**Natuurbeheer:**  
**Runderen:** André Van Langenhove,  
03 288 00 81,  
andre.van.langenhove@telenet.be  
**Weekendbeheer:** Danny Jonckheere,  
0478 33 24 27

**Goudklompjes:** Peter Van Elsacker,  
0486 82 27 92  
**Info natuurbeheer scholen:** Diane De Clercq,  
diane.de.clercq@skynet.be,  
0486 07 39 87

## Volg ons op Facebook



**Website: [www.hobokensepolder.be](http://www.hobokensepolder.be)**

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder.

**Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen?**  
Hoe doe je dat?

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

**Polder.flits:** Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

## Een dier in nood gevonden?

Probeer in geen geval het dier zelf te verzorgen, dus ook niet voederen of laten drinken. Plaats het dier in een goed geventileerde donkere doos en breng het naar het VOC.

Het VOC is elke dag open tussen 9 u en 17 u (ook weekend). Buiten deze uren: laat het slachtoffer achter in het daarvoor voorziene huisje voor het opvangcentrum.

**VOC Brasschaat-Kapellen - Holleweg 43,  
2950 Kapellen - 0473 48 48 97 - [voc.brasschaat-kapellen@vogelbescherming.be](mailto:voc.brasschaat-kapellen@vogelbescherming.be)**



# Wat maakt een mens gelukkig?



Icarusblauwtjes - Foto: Marnix Lefranc

## Inhoudstafel

Colofon	2
Voorwoord	3
Kalender	4
Cursus Meeuwen	12
Hobokens Wild	13
Wat gebeurt er in de Polder	14
Scholen en Goudklompjes	15
Vogelwaarnemingen	16
Veel wind !	20
Onze sponsors	21
Getuigenis van wandelaar	22
Whoppie en Woelie	23
Activiteitenkalender	24
Met dank aan de fotografen.	

Niet de uitslag van de verkiezingen! Dat zeker niet, maar al een paar jaar zit ik er op te wachten. Het is zeker niet het weer, maar het geluid van de distelvink (putter) in onze eigen tuin. Ja, iedere dag zien we de vogels komen en gaan. Ze zullen ergens in de buurt gebroed hebben. De voorbije jaren hoorden en zagen we ze al in Hoboken.

Dit alles is te danken aan de stop van de vogelvangst. Neem nu de Hobokense Polder. 5 jaar geleden zaten er geen vinken in de Polder; nu hebben we er toch verschillende broedgevallen. Anderzijds gaat het met sommige soorten minder goed in de Polder. Maar samen blijven we timmeren voor een beter beleid in en rond Hoboken. Het is leuk om te horen en te lezen dat verschillende wandelaars al oog in oog hebben gestaan met onze reeën. Mensen bellen en mailen over deze fantastische waarnemingen. Dus zeker blijven doen.

Voor de meesten onder ons komt de vakantie eraan en kijken volwassenen en kinderen al uit naar een wel verdiende rust. Maar niet in de natuurgebieden. Deze maand starten alle grote maaiwerken en zal er weer hard gewerkt moeten worden om alles op tijd klaar te krijgen. Op beleidsvlak zijn we bezig geweest met de groene Krugerfietsbrug en werden wij en de omwonenden hieromtrent gehoord. Nu maar hopen dat er iets van komt.

Waar we zeker eens moeten op letten voor we aan onze hagen beginnen te snoeien is dat er geen nestjes zitten met jonge vogels erin. Het lijkt logisch, maar het is toch niet zo'n goed idee, want vogelnesten worden erdoor verstoord. Zie vanaf de grond maar eens of er een nest zit in je heg of conifeer. Die vogels doen namelijk hun best om ervoor te zorgen dat het nest onzichtbaar is, want dan wordt het tenminste niet leeggeroofd. En ga zeker niet rond met de gifspuit om de buxusmot te bestrijden. Niet doen!

En verder lees je in dit zomernummer weerom veel toffe wandelingen/activiteiten, ... en andere weetjes.

Zo hebben we het idee opgevat om elk seizoen minstens 1 groengebied in onze afdeling te verkennen. In juli kan je met Wim en Toon mee op stap in het Schoonselhof op zoek naar vlinders en libellen. In september gaan we met Bert en Marnix vleermuizen zoeken in het Middelheim beeldenpark.

Maar ook in onze eigenste Polder zullen we te vinden zijn, o.a. bij het natuurbeheer elke woensdag en 1 x per maand in het weekend. En we gaan ook ons bier promoten op 2 zomerse namiddagen. En uiteraard nemen we deel aan de River CleanUp Day in september.

Belangrijk! Onze oude kijkwand de Dodaars is momenteel gesloten. We gaan een nieuwe wand plaatsen (hopelijk nog voor het jaareinde). Maar dat kost geld. Je kan je steentje bijdragen door een gift te doen hiervoor. Zie voor meer info op blz. 14.

En dan zijn er nog de talloze boeiende uitstappen van onze Vogelwerkgroep Ardea. Zij trekken het hele land door (en ook Nederland). Maar samen met hen gaan we ook timmeren voor de steenuilen en de gierzwaluwen. Deze vogels kunnen - net als de kerkuil, de weidevogels, de zwaluwen - onze hulp heel hard gebruiken. En interesse in een leuke cursus? Schrijf je dan in voor de meeuwencursus van Ardea.

De twee weekenden (Schiermonnikoog: augustus en Veluwe: oktober) zijn volzet. Er staan verschillende mensen op de wachtlijst.

Aan u allen, beste Natuurpunters, een heerlijke zomer toegewenst ... met toch geregeld wat regen, want de natuur snakt naar water!

Danny



Voorkaft: Paringswiel vuurlibel  
Foto: Luk Smets  
Achterkaft: Torenavalk in de vlucht  
Foto: Guy Borremans



Van harte welkom  
op onze activiteiten !

Honden kunnen in onze natuurgebieden mee aan de leiband, maar kunnen niet mee bij andere activiteiten.



Kostendelend vervoer  
(7 cent/km wordt op de afspraakplaats georganiseerd)



Kindvriendelijke tocht



Voor deze activiteiten dient ingeschreven te worden

Zondag 30 juni om 19.30 u

### Excursie S.O.S. Gierzwaluw

Leiding: J. Van Reusel – 0486 83 62 34, W. Stappers, E. Schild

Het is een traditie aan het worden bij meerdere Natuurpuntafdelingen om de grote vakantie in te zetten met een speciale gierzwaluw-wandeling. Immers op dit moment van de zomer zijn de gierzwaluwen het actiefst. Ze hebben volop jongen te voeden en vliegen dus permanent rond om voldoende insecten te vangen. Tot voedselbolletjes verwerkt brengen ze die tijdens een kort blitzbezoek aan hun nest bij hun jongen. Zo'n bezoek duurt amper enkele seconden. Dat is wel het moment om de broedplaatsen van de nog resterende gierzwaluwen te herkennen, wat dan weer het begin is van een mogelijke bescherming (bijvoorbeeld het preventief informeren).

Omdat we ook in de randstedelijke ARDEA-zone nog wel wat van die prachtige gierzwaluwen in de toekomst willen zien, gaan we vandaag ook bij ons op zoek naar de gierzwaluwen in de Tentoonstellingswijk en omgeving op het Kiel. De vele grote, hoge en oude gebouwen lenen er zich goed toe om als nestplaatsen door gierzwaluwen te worden gebruikt. Vinden we nestplaatsen, of misschien zelfs een kolonie? Kom mee op onderzoek!

Uiteraard geven we al wandelend heel wat uitleg over gierzwaluwen. Ondertussen genieten we volop van de luchtacrobatie van deze vogels en analyseren we hun gedrag. Waarom krijsen ze zo hard? Waarom vliegen ze in groepen? Zijn er al jonge vogels actief?

Hopend op een mooie zomeravond, wordt dit vast een fijne natuur-in-stad-beleving. En wie weet krijgen we er nog enkele Kielse slechtvalken bij...

#### Praktisch:

Afspraak om 19.30 u aan de Jan De Voslei, ter hoogte van de parking voor de Christus Koning Kerk, Antwerpen - Kiel.

De wandeling is ca 5 km, op een zeer rustig tempo. Al naargelang de waarnemingen onderweg kan de wandeling worden ingekort. Breng zeker een verrekijker mee als het kan, maar dat is niet noodzakelijk! Einde ca 22 u.

Zaterdag 13 juli om 11.15 u

### Vogelexcursie Natuureiland Tiengemeten en Gierzwaluwkolonie Standdaarbuiten

Gids : Luc Van Schoor - 0494 33 63 09

Leiding: Wim Stappers - 0477 51 61 54



Tiengemeten is een eiland in het Haringvliet. Het was niet zo lang geleden een landbouwgebied dat door Natuurmonumenten werd omgetoverd tot nieuwe natuur.

De natuur mag overal haar gang gaan,

en daardoor ontstond een vogelparadijs.

Vogels kijken op Tiengemeten is een unieke ervaring voor elke natuur en vogelliefhebber!

EEN  
PLUSPUNT  
VOOR DE  
NATUUR

natuurpunt 



Buiten het broedseizoen zwerven volwassen en jonge zeearenden in het gebied rond. De kans is dan groot dat je ze ziet. Maar de wildernis op Tiengemeten levert veel meer bijzondere ontmoetingen op, zoals lepelaar, roerdomp en dwergmeeuw. Maar ook steltkluut, kemphaan, grutto, bosruiter en vele andere steltlopers komen in de broedperiode en erbuiten in het vizier... De bruine kiekendief jaagt boven de voormalige landbouwpolders, en het hele jaar door flitst de ijsvogel laag over het water.

Wie zou aarzelen om te gaan vogels kijken op Tiengemeten? Uniek eilandgevoel verzekerd!

Tegen de avond verplaatsen we ons naar Standdaarbuiten waar we een bezoek brengen aan de Korenmolen met de bekende gierzwaluwkolonie. Een molen uit 1786 die tijdens de tweede Wereldoorlog deels sneuvelde, maar nadien werd gerestaureerd. De molenromp is nu ook het verblijf van een kolonie gierzwaluw, met jaarlijks een 15-tal broedparen.

Antoon en Mirjam Koenraadt verwelkomen ons. Hun passie voor vogels gaat gepaard met allerlei leuke wetenswaardigheden over de supervliegers. Gierzwaluwen met jongen zijn het actiefst rond half negen in de avond. Het is een leuk tafereel om ze binnen en buiten te zien vliegen door de gaatjes die in de molen zijn gemaakt. Ze zijn ook te zien via nestcamera's. Dit bezoek wordt beslist een boeiend slot van een bijzondere vogeldag.

Zorg dat je erbij bent!

**Praktisch:**

Afspraak om 11.15 u met eigen wagens (kostendelend vervoer 7 cent/km) aan 't Spant, Boomsesteenweg 335 Wilrijk.



*Het eiland Tiengemeten*

Einde ter plaatse rond 21.30

Meebrengen: picknick voor twee maaltijden ('s avonds soep en warme snack tegen betaling verkrijgbaar), 10 euro voor retour veerdienst Tiengemeten, verrekijker, telescoop, fototoestel, aangepaste kledij en stevige wandelschoenen.

*Zondag 14 juli om 13 u*

**Vlinder- en libellenwandeling in het Schoonselhof**

Gidsen: Toon Verbruggen, Wim Mertens - 03 216 93 62



Na Toons succesvolle vlindertochten in de Hobokense Polder en éénmaal op verplaatsing in het Middelheimpark, gaan we dit jaar op zoek naar gefladder in het Schoonselhof. Het is niet zo geweten, maar het Schoonselhof herbergt naast overledenen en monumentale zerken ook een indrukwekkende natuur. In de bermen en op de grasperken vind je een grote bloemenrijkdom die vele vlinders aantrekt en de waterpartijen in de diepe grachten zijn rijk aan libellen. Tussen vlinder

en libel, zal er ook een woordje vallen over de geschiedenis van het domein.

**Praktisch:**

Afspraak om 13 u aan de hoofdingang Schoonselhof (kruispunt Sint-Bernardsesteenweg - Krijgsbaan). Einde om 16 u

Meebrengen: stevig schoeisel, loep, verrekijker, eventueel zonnecrème en een drankje



*Bosorchis met St-Jansvlinder - Foto: Walter Gijckens*

*Zaterdag 20 juli om 9 u*

**Natuurbeheer in de Hobokense Polder**

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 en Danny Jonckheere, 0478 33 24 27



Wil je in de natuur samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij de vrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Vandaag valt er weer heel wat werk te verzetten. Met maaibalk, bosmaaier en tractor gaan we erin vliegen. Kom

jij ook eens een keer mee helpen?

**Praktisch:**

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps. Geef een seintje aan Wim of Danny dat je komt. Voor ieder voorzien we een lekkere koffiekoek en een bakje koffie of thee.



*Weekendbeheer in de Polder - Foto: Dirk Vandorpe*



Zondag 11 augustus om 7.30 u

### Bezoek vogelringstation Aavallei en landschapswandeling Schupleer

Plaatselijke gids/vogelringer: Ignace Ledegen

Gids en begeleiding: Erik Raes 0472 80 71 13 - bellen na 19 u !

Leiding: Luc Van Schoor – 0494 33 63 09



Na eerdere bezoeken aan de ringstations van Essen (2013), De Kuifeend (2014) en Broek Denayer te Willebroek (2016) is ARDEA dit jaar te gast in de landschappelijk mooie Aavallei.

Ringer en vogelkenner Ignace Ledegen toont ons nogmaals in de praktijk hoe het ringen van vogels voor wetenschappelijk onderzoek verloopt. In deze tijd van het jaar trekken heel wat moeras- en zangvogels uit het noorden al door onze streken, op weg naar het zuiden om daar te overwinteren. Dat levert unieke kansen om vogelsoorten, die je niet zo vaak te zien krijgt, van dichtbij in de hand te leren kennen. Ignace is een boeiende verteller, die ons weer heel wat nuttige informatie zal bezorgen. Deze ringsessie is daarom een heuse aanrader voor elke vogelliefhebber-ster!

Na de ringsessie, die we rond 10.30 u beëindigen, neemt Erik ons op sleeptouw door het Schupleer, een aansluiting van kleinere gebieden op de grens van Vorselaar en Grobbendonk. De Kleine Nete en Aa vormen tot aan hun samenloop de aders van een uitgestrekte groene ruimte. Natte valleigronden lopen er over in de zanderige bossen en duinen van de Kempense heuvelrug. In het hart van dit beschermd landschap bouwt Natuurpunt het Schupleer uit tot een gevarieerd natuurgebied met een rijke

flora en fauna. IJsvogel, oeverloper, dodaars, kleine karekiet, zwarte specht, ... zijn enkele van de soorten die we hier zeker moeten kunnen zien. Je vindt hier in de buurt ook mooie historische sites, zoals het kasteel van Vorselaar en de watermolen van Grobbendonk. We wandelen door bos en hei en langs de oevers van de Kleine Nete.

De wandeling eindigt rond 12.30 u. Je hebt dan de keuze om je meegebrachte picknick te nuttigen bij iets fris/warm in een nabij gelegen boerderij tussen de neerhofdieren of vanaf het eindpunt rechtstreeks naar huis of andere oorden te rijden. Wel best eerst afspreken met de andere inzittenden van de wagen.

Opgelet: Omwille van de ringsessie is het **aantal deelnemers beperkt tot max. 20 !!**

Meld je daarom tijdig aan bij Erik, 0472 80 71 13 of via [raes.janssens@gmail.com](mailto:raes.janssens@gmail.com)

#### Praktisch:

We vertrekken om 7.30 u vanaf de parking aan de Boomssteenweg



Sperwergrasmus - Foto: Luc Van Schoor



Zwarte specht - Foto: Guy Borremans

335, Wilrijk (ter hoogte van 't Spant) Kostendelend samenrijden (7 cent/km) Einde ter plaatse rond 12.30 u. Meebrengen: verrekijker, vogelgids en naar keuze picknick (zie boven) wandelschoenen volstaan bij droog weer.

Zaterdag 17 augustus vanaf 13 u

### ARDEA's U.G.Z.\* nestkasten werkdag voor steenuil en gierzwaluw

i.s.m. Natuurpunt Aartselaar.



Vogelwerkgroep Ardea heeft al heel wat ervaring opgebouwd met het maken van allerlei nestkasten voor vogels, die hiervan graag gebruik maken. Voor o.a. kerk- en steenuil, toren- en slechtvalk, vliegenvangers en gierzwaluwen kan het plaatsen van geschikte broedkasten wel degelijk een verschil maken voor het instandhouden van

hun populaties.

Deze zomer vliegen we er nog eens in en maken we een aantal nieuwe nestkasten voor gierzwaluwen en steenuilen. Die kunnen we dan al in de herfst beginnen te installeren (wat voor deze soorten geen kinderspel is). We werken ook een aantal steenuil-kasten af, o.m. door het aanbrengen





van 'marterveilige' toegangen en leggen een voorraadje reserve-kasten aan. Er is een groeiende vraag naar onze broedkasten: onze vrienden van Natuurpunt Aartselaar komen mee helpen, om ook in hun afdeling de fragiele populatie steenuiltjes meer kansen te kunnen geven. Zo ontstaat een fijne afdelingsoverschrijdende samenwerking en uitwisseling van know-how. Ook vanuit de Stad Antwerpen en hun APUS-gierzwaluwwerkgroep bereiken ons vragen om gierzwaluwkasten te leveren (en ook te plaatsen, maar vaak te laat). Door de nietsontziende isolatiedrang van daken, goten en gevels verdwijnen de laatste jaren helaas heel wat 'natuurlijke' nestplaatsen in kieren en spleten van (oude) gebouwen, terwijl de gierzwaluw het al zo moeilijk heeft. Preventief onderzoek naar broedplaatsen van gierzwaluwen is dus noodzakelijk bij renovatieprojecten! Kleine aanpassingen in het bouwplan kunnen vervolgens een groot verschil maken. Pas als dat niet lukt, kan het plaatsen van nestkasten onder kroonlijsten soelaas bieden. Help ARDEA en APUS om dus een voorraadje nestkasten te maken, de we zeker de komende maanden zullen kunnen verspreiden in en nabij ons werkingsgebied.

Helpen kan op veel manieren. Ofwel ben je een beetje een handige Harry of Harriëtte, en kan je schroeven, boren, zagen of schilderen. Ofwel kan je een handje toesteken in de 'coördinatie', het verzamelen van materialen, de opstelling en/of de opruim van de tijdelijke werkplaats. Ofwel kom je gewoon supporteren, of uit sympathie eens kijken? En natuurlijk kan je ook, wanneer geen enkele van de vermelde opties past, je plankje bijdragen door een gift of sponsoring om de kosten van de bouwmaterialen te dekken. Een persoonlijke vermelding

(of bedrijfslogo) op een gesponsorde kast schenken we hiervoor terug! Omdat we dit voor het eerst tijdens de zomer organiseren, kunnen we profiteren van de buitenruimte voor het Natuurpunt-lokaal, én van de langere dagen. Zo hoeven we ons niet te haasten, en kunnen we het harde werk naadloos laten overvloeien in een U.G.Z. (\*: Uiterst Gezellig Zomers) samenzijn met een pintje en een natuurvriendelijke barbecue (als het weer het toe laat, we gaan dit pas kort vooraf definitief beslissen en dan aan de ingeschreven deelnemers concretere afspraken hierover doorgeven). Dus daar duikt nog een mogelijkheid op om te helpen: heb je culinaire handen voor hulp bij de 'catering'? Laat het weten!

Geef bij inschrijving (via email) dus zeker op wat je kan of wil doen, en of je interesse hebt voor het aansluitend gezellig samenzijn (uiteraard aan een democratische prijs). Geef indien mogelijk ook op of je beschikt over klein werkgerief (zoals een accu boor- of schroefmachine, hamer, zaagmachine, schroeven, schuurpapier, ... of zelfs platen multiplex 18 mm?)

#### Praktisch:

- De tijdelijke timmerwerkplaats wordt ingericht in en rond het Natuurpuntlokaal De IJsvogel in Fort 7, Legerstraat 40. We starten de werkzaamheden om 13 u en mikken op 18.30 u om dan op te ruimen en (hopelijk) een uiterst lekker zomers etentje te kunnen organiseren.
- Zeker enkele dagen op voorhand inschrijven via email naar: Schild.Niels@scarlet.be
- Leiding: Niels & Eddie Schild, 0498 73 60 77



Ophangen van een steenuilkast  
Foto: Luk Smets



3 jonge kerkuilen, daar doen we het voor!  
Foto: Niels Schild



Weekendbeheer in de Polder - Foto: Dirk Vandorpe

Zondag 18 augustus om 9 u

#### Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Danny Jonckheere, 0478 33 24 27

Verdere info: zie 20 juli



Donderdag 22 augustus om 20 u

#### Bestuursvergadering in CC Moretus

Opgelet! Uitzonderlijk 4de donderdag van de maand



Zondag 25 augustus om 8.30 u

### 'SLOW'-excursie: Vogels spotten aan het Zennegat

Gids: Luc Van Schoor - 0494 33 63 09

Leiding: Joris Van Reusel - 0486 83 62 34



Heb je zin om mee vogels te spotten? Dan is dit een uitgelezen kans!

Het Zennegat aan de samenvloeiing van Dijle, Zenne en Leuvense Vaart is een jong natuurgebied van 65 ha.

In dit gecontroleerd overstromingsgebied stroomt dagelijks op het ritme van het getij een beetje Dijlewater het gebied in en uit. Zo krijgen we een wisselend systeem van eb en vloed in het gebied, en ontstaat langzaam maar zeker terug een uniek gebied van geulen en krekken, en slikken en schorren. Voor water- en moerasvogels is dit gebied uitgegroeid tot één van de beste vogelkijkgebieden in de Mechelse regio.

Tijdens deze periode kunnen we er tientallen watersnippen verwachten, maar ook andere 'steltjes' als bosruiter, groenpootruiter of wie weet ook een zeldzamere gast. Het vogel-

lijstje van de voorbije jaren vermeld niet voor niets bijzondere soorten als porseleinhoen, velduil, roodhalsgans, woudaap, steltkluut en poelsnip, om er maar enkele te noemen uit de lange rij van 'specialekes'. Vrijwilligers van Vogelwerkgroep ARDEA brengen hun telescoop mee en zorgen ook voor een extra verrekijker voor wie er nog geen in bezit heeft

De rustige wandeling is ongeveer 4 km over verharde wegen.

#### Praktisch:

We vertrekken om 8.30 u vanaf de parking aan de Boomsesteenweg 333, Wilrijk (ter hoogte van 't Spant).



Watersnippen in het Zennegat

Foto: Christophe Verriest

Kostendelend samenrijden (7 cent/km). Einde ter plaatse rond 12.15 u. Meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids. Wandelschoenen volstaan bij droog weer.

Zondag 1 september om 8 u

### Vogel-verrassingstocht

Gids: Wim Roelant - 0477 34 07 21

Leiding: Luc Van Schoor - 0494 33 63 09



Wat krijgen we vandaag in de kijker en waar zal dat zijn??

Het wordt stilaan het begin van een ARDEA-traditie om aan het einde van de zomer – die op het moment van schrijven van deze aankondiging nog moet beginnen! – een verrassingstocht in te lassen.

Net als de voorgaande jaren zal er pas enkele dagen of misschien zelfs de dag op voorhand pas beslist worden waar we vandaag heen trekken en welk doel – lees welke soort(en) – we voor ogen zullen hebben. De actieradius proberen we wel te houden op min of meer maximum 1 uur rijden vanuit het vertrekpunt.

Als gids en leiding houden we uiteraard het online waarnemingsgebeuren nauwlettend in het oog om zo de kansen op enkele leuke waarnemingen voldoende hoog te houden. Als dan ook het weer – die soms onvoorspel-

bare factor! – mee zit vandaag, ben je bij deelname aan deze trip toch al tenminste verzekerd van een fijne dag buiten in de natuur in vogelkijkend gezelschap.

Wie er bij vorige tochten bij was, weet dat er regelmatig verwachte - en soms ook onverwachte - vogels op het appel zijn. Laat je dus ook deze keer maar eens verrassen ... en misschien verrast u ons als deelnemer?

We houden kijkers en telescopen in aanslag zodat iedereen mee kan genieten!

#### Praktisch:

We vertrekken om 8 u vanaf de parking aan de Boomsesteenweg 333, Wilrijk (ter hoogte van 't Spant)



Roodpootvalk - Foto: Maarten Mortier

Kostendelend samenrijden (7 cent/km). Einde ter plaatse rond 17.30 u. Meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids en picknick. Wandelschoenen volstaan bij droog weer.



Zaterdag 14 september om 9 u

### Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 en Danny Jonckheere, 0478 33 24 27

Verdere info: zie 20 juli



Zaterdag 14 september om 19.30 u

### Vleermuiswandeling in het Middelheimpark

Gidsen: Bert Mertens en Marnix Lefranc

Inschrijven: Ria Thys – [ria.thys@telenet.be](mailto:ria.thys@telenet.be) – 0476 33 79 36



Wist je dat vleermuizen niet uit vliegen om middernacht, maar al een kwartier na zonsondergang? Dat en nog veel meer kom je vanavond te weten.

Kom zeker kennis maken met het geheimzinnige leven van deze vliegende zoogdieren in het Middelheimmuseum.

Eerst vertelt Bert meer over deze vliegende zoogdieren aan de hand van een boeiende PowerPointpresentatie: hoe ze leven, vliegen en welke soorten er allemaal zijn. Daarna volgt het echte werk en ga je samen met Bert en Marnix en een batdetector op zoek naar vleermuizen.

Deze wandelingen kaderen in de samenwerking tussen het Middelheimmuseum en Natuurpunt Hobokense Polder

#### Praktisch:

Afspraak aan het kasteel (onthaal/shop), Middelheimlaan 61, 2020 Antwerpen  
De wandeling is gratis, maar **inschrijven is nodig**.  
Stuur een mail naar [ria.thys@telenet.be](mailto:ria.thys@telenet.be) of reserveer telefonisch: 0476 33 79 36.  
Einde om 22 u.



Vale vleermuis

Zondag 15 september om 7 u

### Expeditie Notenkraaker – Vogelwerkgroep ARDEA

Gids: Luc Van Schoor, 0494 33 63 09

Begeleiding: Marc Hofman, 0494 56 01 07



ARDEA kijkt graag ook even over de taalgrens en voor deze excursie trekken we naar oostelijk België. De Oostkantons zijn immers één van de beste gebieden om typische Ardeense vogels te zien. De Ardennen hebben door de hogere ligging immers een apart klimaat. Dit zorgt voor totaal andere landschappen en andere vogelsoorten, die we zelden zien in de Lage Landen.

De erg zeldzame soorten als korhoen, hazelhoen, grijskopspecht en uilen staan vandaag niet op het programma, maar we proberen toch heel wat bijzondere vogelsoorten te zien.

De prachtige rode wouw komt vanaf de lente tot het eind van de zomer in het gebied voor. De notenkraaker is een echte specialiteit van de hoge Ardennen, waar hij in de uitgestrekte fijnsparrenbossen voorkomt. Deze ietwat geheimzinnige vogel doet zich vanaf

september te goed aan hazelnoten. De waterspreeuw is hier geen zeldzame soort, maar je moet hem wel weten te vinden. Het is de enige Europese zangvogel die onderwater zwemt. De grote gele kwikstaart is vooral te vinden langs de wat grotere beken en rivieren. Met wat geluk zien we een zwarte ooievaar, ook één van de specialiteiten van het zuiden, maar hij leeft meestal erg teruggetrokken. Tijdens de najaarstrek die meestal vanaf dit tijdstip start, is hij vaak wat minder schuw.

Daarenboven kan je hier ook typische bosvogels waarnemen als Taigaboomkruiper, appelvink, kruisbek, vuurgoudhaantje en glanskopmees, om er maar enkele te noemen. Ook klapekster en raaf behoren tot de mogelijkheden. Deze natuurpracht vinden we terug in de gevarieerde glooiende landschappen met soms



Notenkraaker  
Foto: Kathy De Lange

uitgestrekte bossen, veengebieden en klaterende rivieren.

Het programma en het traject van deze Ardeense vogelklassieker wordt samengesteld afhankelijk van de voorbereiding door de gids en begeleider.

#### Praktisch:

Vertrek om 7 u aan 't Spant, Boomsesteenweg 333, Wilrijk. We eindigen de excursie ter plaatse rond 18 u, maar je kan aansluitend iets eten als je dat

wenst. We verplaatsen ons gezellig (en milieuvriendelijker) met 2 minibuses. Er kunnen bijgevolg slechts **16 deelnemers** mee. Gelieve voor 15 juli in te schrijven via email naar [marc.hofman3@telenet.be](mailto:marc.hofman3@telenet.be). Vermeld eveneens of je al dan niet ter plaatse wil avondeten.

Meebrengen: verrekijker, telescoop, foto toestel, picknick, drankje, stevige wandelschoenen en passende kledij.



Waterspreeuw - Foto: Kathy De Lange

#### Donderdag 19 september om 20 u Beheervergadering in CC Moretus

#### Zaterdag 21 september om 13 u World CleanUp Day – Grote River Cleanup van de Scheldeboorden aan de Hobokense Polder



Info: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27

In 2018 hebben ca 18 miljoen mensen in 157 landen deelgenomen aan een grote opruimdag. In België hebben ruim 30.000 mensen meegedaan. Vandaag doen we het opnieuw! En met als extra aandachtspunt een River CleanUp-actie. Langs de boorden van 10 grote Europese rivieren, waaronder de Schelde wordt vandaag het zwerfvuil geruimd.

Meer info: verder in Polder.blad. Op zaterdag 8 juni ging de Belgische campagne in Antwerpen van start: een eerste moment om de noodzaak van een grotere actie aan de bevolking duidelijk te maken.

Als Natuurpunt Hobokense Polder willen we zeker meewerken. We hebben immers 1,5 km Scheldeboord naast ons gebied.

#### Praktisch:

Afspraak om 13 u aan de trappen op het einde van de Scheldelei, Hoboken. Wij zorgen voor alle benodigde materialen.

Zelf voorzien: degelijk schoeisel (het kan glibberig zijn op de helingen)



Zwerfvuil ruimen in Antwerpen op 8 juni 2019

#### Zaterdag 21 september (tot 3 november)

#### Herfsttrektellingen op de Scheldedijk

Info: Maarten Mortier - [mmortar@hotmail.com](mailto:mmortar@hotmail.com) - 0496 86 98 44

Zoals ieder jaar begint in september de jaarlijkse vogeltrek van de zomergasten naar het zuiden en komen in oktober ook al de eerste wintervogels uit het hoge noorden terug naar onze contreien om hier in de zachtere winters te komen overwinteren. Dit natuurlijke schouwspel geeft ons de kans om grote overtrekkende vogelgroepen waar te nemen en te tellen. Alle soorten zangvogels waadvogels, eenden als ook roofvogels passeren er de revue. En elk jaar passeren er ook zeldzame exemplaren over de trekpost. Denk maar aan beflijster, zwarte en rode wouwen, visarend, ooievaars en kraanvogels, etc.

Ook de Schelde zelf heeft af en toe een verrassing in petto. Een grijze of gewone zeehond of wie weet nog eens een bever. Samen met andere trekposten geven deze gegevens de wetenschappers en beleidsverantwoordelijken een inzicht van hoe het gesteld is met ons klimaat en milieu.

Voor de 14e keer organiseert Vogelwerkgroep ARDEA herfsttrektellingen op de Scheldedijk in de Hobokense Polder.

We beginnen dit jaar op zaterdag 21 september om 7.30 u met de dagelijkse trektellingen. We tellen tot begin november. Wel het blog van ARDEA



even raadplegen, want bij slecht weer gaan de tellingen niet door.

Noteer ook alvast Eurobirdwatch op 5 en 20 oktober.

Iedereen is steeds van harte welkom zowel vogelkenners maar ook geïnteresseerde beginners of leken, want we komen op deze dagen altijd wel ogen te kort.

O ja voor we het vergeten, midden oktober verwachten we de 1 000 000e trekvogel. Wil je weten welke vogel het zal zijn, dan is het zeker de moeite waard om langs te komen.



## Natuurpunt op de Hobokense Verenigingenmarkt - zondag 15 september

Het Jaarmarktweekend in Hoboken van zaterdag 14 tot maandag 16 september staat in het teken van 75 jaar bevrijding.

Het district Hoboken geeft de Hobokense verenigingen de kans om zich op **zondag 15 september** op een creatieve wijze voor te stellen aan het grote publiek.

Wij zullen die dag aanwezig zijn met o.a. onze bieren, informatie over onze afdeling en wie weet ... met een ludiek aanbod naar families met kinderen toe.

Ons feesttentje zal te vinden zijn in de Van Amstelstraat en is te bezoeken tussen 10 u en 16 u.

Kom zeker eens langs of nog beter ... geef u op om mee enkele uurtjes onze stand te helpen bemannen/bevrouwen. Dank alvast!

**Je hulp aanmelden op**  
[hobokenswild@hobokensepolder.be](mailto:hobokenswild@hobokensepolder.be)

## River CleanUp gaat de strijd met zwerfafval langs rivieren aan - zaterdag 21 september

Elk jaar belandt 8 miljard kilogram afval ongecontroleerd in onze zeeën en oceanen. 80% hiervan komt daar terecht via rivieren. Genoeg is genoeg, vond oprichter van de Organisatie River CleanUp Thomas de Grootte en juist daarom steekt hij zelf de handen uit de mouwen en roept hij op om hetzelfde te doen.

9 steden in 3 landen, dat was de ambitie van RhineCleanUp in 2018. In realiteit activeerde de non-profit 10.000 deelnemers tijdens opruimacties in 59 steden en 5 landen en werd meer dan 100 ton afval opgehaald. Allemaal met 1 doel: aandacht krijgen voor het zwerfvuil langsheen de Rijn door het op 1 dag samen op te ruimen.

Na het succes van de RhineCleanUp in 2018, breidt het project zich uit naar andere grote rivieren doorheen Europa. Samen met lokale partners organiseert River CleanUp grote acties langs 10 belangrijke rivieren: Volga, Rijn, Schelde, Maas, Neris, Neman, Drin, Belaya, Don en de Donau en zo meer dan 20.000 mensen in 200 steden en 15 landen betrekken.

### Grote actie langs Schelde en Maas

In België pakt River CleanUp dit jaar Schelde & Maas en hun zijrivieren aan. Zaterdag 8 juni ging de nationale campagne in Antwerpen van start. Zo worden alle inwoners opgeroepen om op zaterdag 21 september in hun

buurt langs grachten, beken en rivieren op te ruimen.

Het is bovendien World CleanUp Day. Een reden temeer om er iets groot van te maken.

De organisatoren willen op deze dag opruimacties in vijftig steden plannen, niet alleen in België, maar ook in Frankrijk en Nederland (dus van Schelde- en Maasbron tot Schelde- en Maasmonding).

Ook de zijrivieren van beide stromen zullen geruimd worden door hopelijk talloze initiatieven.

In Antwerpen wordt als afsluiter van de nationale actie een closing event georganiseerd, waar alternatieve producten, circulaire initiatieven en creatieve trashart in de kijker staan.

Bron: HLN dd 11 juni 2019

# RIVER CLEAN UP

Natuurpunt Hobokense Polder neemt het deel dat grenst aan de Hobokense Polder voor zijn rekening.

Wij zullen onze actie registreren op de website van River CleanUp.

We rekenen op uw aanwezigheid om na uw gedane inspanningen van een propere Schelde te kunnen genieten. Meer praktische info in onze kalender.



Zwerfvuil ruimen langs de Rijn in Keulen - 2018

# MEEUWZUCHT!

## Cursus MEEUWEN

### Oktober 2019

Na enkele eerdere succesvolle cursussen over specifieke groepen vogels zoals uilen en steltlopers richt ARDEA dit najaar weer een boeiende vogelcursus in. Deze keer zullen we uitgebreid stil staan bij de meeuwen, een vrij bekende maar tevens wat miskende en toch zeer interessante groep vogels.

Meeuwen komen in onze streken vaak voor in de omgeving van de mens, zowel aan de kust als in het binnenland. Van de kleinere soorten is vooral de kokmeeuw zo bekend dat we er als vogelkijker amper oog voor hebben. Haast overal in steden en in het buitengebied komen we ze tegen. Van de grotere soorten is de zilvermeeuw dan weer zeer algemeen, ze behoort tot het vast decor van havens, rivieren en vuilnisbelten. Ze verschijnt ook regelmatig in het nieuws wanneer het kusttoerisme klaagt over haar hongerig gedrag. Voor velen is een meeuw dan eerder een lastpost dan een sierlijke mooie vogel. Hoe is het zo ver kunnen komen, en hoe gaan we hier best mee om?

En dan zijn er nog al die andere soorten, die vaak 'onder de radar' blijven en ontsnappen aan onze aandacht. Mantelmeeuwen, geelpootmeeuwen, stormmeeuwen, zwartkopmeeuwen: we hebben ze wel gezien maar staan er weinig bij stil. Nochtans hebben die allemaal een apart en boeiend verhaal: over hoe ze zich aanpassen aan onze wijzigende landschappen en biotopen. Ook heel wat meeuwensoorten passeren bij ons tijdens de trek, of verblijven hier enkel in de winter: dwerg-, drieteen- en vorkstaartmeeuw, burgemeesters, ... De hoogste tijd om ons hier eens in te verdiepen! Ook aanverwante families als de jagers en sterns komen zeker even aan bod.

Naast de veelheid aan soorten, is ook de bijzondere evolutie van het verenkleed van meeuwen een aandachtspunt. Meeuwen hebben immers een heel apart rui patroon, met vele kleedvariaties tussen zomer en winter,

en tussen juveniel en adult. Zo duurt het bij sommige soorten twee, bij andere drie en bij sommige wel vier jaar vooraleer ze hun volwassen kleed hebben gevormd. Begin dus als vogelkijker maar eens om al die soorten en stadia te herkennen... Zucht! Het is dan ook niet verwonderlijk dat enkel gevorderde vogelkijkers hier vlot hun weg in vinden.

Om ons en u bij te staan in onze groei naar een verder gevorderde vogelkijker en aspirant meeuwen-kenner, heeft ARDEA gelukkig een heel deskundige docent bereid gevonden om deze cursus te geven. Gerald Driessen van Natuurpunt-Studie zal tijdens twee theorielessen op zijn onnavolgbare wijze elke meeuw veertje per veertje toelichten en u alle meeuwengeheimen bijbrengen. Vervolgens neemt hij ons mee naar een excellent meeuwengebied om de theorie aan de praktijk te toetsen tijdens een specifieke meeuwen-excursie. Daarna zal u nooit nog ook maar een glimp van een achteloos voorbijvliegende meeuw ontsnappen, en door u op naam en leeftijd worden bepaald! Laat het krijzen alvast beginnen!

De cursus richt zich naar iedereen die meer wil weten over meeuwen, Ook voor gevorderde vogelaars zal het zeker de moeite lonen om de meeuwenfamilie nog eens grondig op te frissen (zoals dat heet).

#### Praktisch:

- De twee theorielessen gaan door in Cultuurcentrum Moretus, Berkenrodelei 36, Hoboken **op woensdag 2 oktober en dinsdag 8 oktober**, telkens van 19.30 tot 22



*Drieteenmeeuw - Foto: Kathy De Lange*

- uur.
- De praktijkles (meeuwenexcursie) gaat door op **zaterdag 12 oktober**, van 8 tot 17 uur. De bestemming en de transportregeling wordt tijdens de theorielessen concreter toegelicht.
- Verplicht vooraf inschrijven door een email naar [ardea@hobokensepolder.be](mailto:ardea@hobokensepolder.be) én de betaling van het inschrijvingsgeld. Pas bij ontvangst van de betaling is de inschrijving officieel.
- De **deelnameprijs bedraagt 35 euro voor Natuurpuntleden** en 40 euro voor niet-leden (\*). Jongeren tot 18 jaar en studenten genieten van het voordeeltarief à 30 euro.
- **Het inschrijvingsgeld dient gestort te worden** op de rekening van Natuurpunt Hobokense Polder: BE81 5230 8065 0424 met vermelding van "Cursus meeuwen" en naam, adres, lidnummer (of zonder), telefoonnummer en emailadres.
- Cursusdocent: Gerald Driessen (Natuurpunt-Studie)
- Begeleiding Ardea: Wim Stappers en Joris Van Reusel - 0486 83 62 34
- Tip: schrijf tijdig in, de plaatsen zijn beperkt!
- (\*) Wie bij inschrijving Natuurpuntlid wordt, geniet een korting van 5 euro op het lidmaatschap.



## Bierstanden in de Hobokense Polder

In de zomerperiode verwachten we meestal heel wat wandelaars in ons natuurgebied.

Het uitgelezen moment om ons Hobokens Wild te promoten.

We zullen op twee verschillende namiddagen met een bierstandje aanwezig zijn nabij het toegangsbord op de Schroeiaan, nl. op **zondag 21 juli en zondag 18 augustus, telkens in de namiddag van 13.30 u tot 17 u**. Zo kunnen we wandelaars na hun tocht aan de gebruikelijke verkoopprijzen laten proeven van onze bieren en geven we hen de kans een bestelling te plaatsen.

Voor niet-bierdrinkers voorzien we ook fruitsap en water aan democratische prijzen.

Wil je een handje **helpen** bij een of beide standen?

Geef je naam en keuzedag op aan [hobokenswild@hobokensepolder.be](mailto:hobokenswild@hobokensepolder.be)



*Ons heerlijk Natuurpuntbier ... in een mooie verpakking ... gepromoot door Koen  
Foto: Luk Smets*

## Natuurpuntbier Hobokens Wild



## Wild bier van Hoboken

Geniet van ons artisaanaal gebrouwen bier en steun de prachtige natuur van de Hobokense Polder

Bestel nu uw bierpakket als origineel eindejaarsgeschenk of gewoon ... lekker voor uzelf  
Verkrijgbaar in 3 wilde biertypes:

fris en vol **Blond**  
(6,5% Alc.)

kruidige **Tripel**  
(8,0% Alc.)

warm winters **Amber**  
(9,2% Alc.)

per soort of mix  
in pakket van 6 of 12



Bestel nu via onze webshop: [hobokenswild.ccvshop.be](http://hobokenswild.ccvshop.be)



**Natuurpunt**  
Hobokense Polder

Prijs vanaf 18 € per 6  
afhaalpunt in Hoboken

Meer info: [hobokenswild@hobokensepolder.be](mailto:hobokenswild@hobokensepolder.be)



## Wat gebeurt er in de Polder?

Tekst: Wim Mertens

Foto's: Luk Smets en Wout Janssens

In de lente gebeurt er doorgaans weinig in de Hobokense Polder. We geven planten en dieren de kans om zich rustig voort te planten. Het enige wat de Goudklompen in dit seizoen (mogen) doen is het onderhoud van de infrastructuur (herstellen van omheiningen, poorten, wandelpaden e.d.m.) Het begrazingsraster staat er al meer dan 20 jaar. Veel weidepalen zijn aan vervanging toe, een helse job voor ons technisch team. Vanaf begin mei begint de bestrijding van de Japanse duizendknoop met een eerste van drie of vier maaibeurten. In de tweede helft van juni start het beheerseizoen echt met het maaien van de eerste graslanden.

De laatste maanden takelde het **tot Dodaars herdoopte KIJKpunt** in versneld tempo af. Zelfs in die mate dat het ons onveilig lijkt om het nog te betreden. Daarom hebben we het voor het publiek afgesloten. We gaan het hele bouwwerk met de grond gelijk maken en vervolgens een kleinere wand in hout of staal plaatsen daar waar nu de toegang is. Het deel tussen de nieuwe kijkwand en de vijver Rallegat nemen we op in het begrazingsraster.



Karel en André: zwoegende "zakkenvullers"



De eerste zandzakken werden gelegd in november 2006

In de toekomst zullen de runderen dus de kijkgaten vrijhouden van Japanse duizendknoop. De bouw van het KIJKpunt startte in september 2006. Na ongeveer één jaar noeste arbeid hadden onze vrijwilligers en vele helpende handen voldoende zandzakken gevuld en geplaatst en was de wand af. Na één jaar doken echter reeds grote problemen op. Met de traskalk, die we als ecologisch alternatief voor cement gebruikten, bleek het zand in de zandzakken niet voldoende uit te harden. De leverancier van het product had ons nochtans verzekerd dat traskalk even goed was als cement. Toen het jutte van de zakken verging, kwam ook het zand los. Zo stond het hele bouwwerk eigenlijk al in 2008 op instorten. Onze architecten werkten toen een noodplan uit. Een laag spuitbeton moest de wand recht houden. Dat heeft die iets meer dan 10 jaar gedaan, maar echt sterk was die laag niet. Door insijpelend regenwater en vorstwerking traden al snel barsten op die steeds groter werden. We zouden nu kunnen opteren voor een nieuwe laag spuitbeton, maar dat is een dure oplossing die bovendien weinig duurzaam is gebleken.

Daarom kiezen we voor de korte pijn en de bouw van een nieuwe wand. De kijkwand, het resultaat van noeste arbeid in 2006 en 2007, heeft dus 12 jaar stand gehouden. In deze 12 jaar hebben vele mensen genoten van het uitzicht over het Rallegat. Bovendien was het bouwproces eigenlijk de doorstart van onze vrijwilligerswerking de Goudklompen. Tijdens het bouwjaar breidde de groep sterk uit en ontstonden hechte vriendschappen. En gelukkig zijn deze vriendschapsbanden wel duurzaam!

**Een kijkwand kost geld !  
Wil je ons helpen, dan kan dat met een gift!**

**Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen gestort te worden op de rekening BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt met vermelding "Project 4010, Kijkwand Hobokense Polder"**



# Scholen en Goudklompjes

Tekst: Peter Van Elsacker - Foto's: André Van Langenhove

Het stormweer in maart heeft de Goudklompjes heel wat werk opgeleverd. De omgewaaide bomen in het bos leveren geen probleem op en brengen daar zelfs wat meer leven in, dat schreef Wim Mertens al in het aprilnummer.

De tientallen bomen die op de wandelpaden en op de prikkeldraadomheining waren gevallen – en ook op onze materiaalcontainers - of bomen die gevaarlijk overhielden, die moesten wel verwijderd worden om een vrije en veilige doortocht te kunnen verzekeren. Ook de bomen die op grasvelden waren gevallen, moesten weg. Die velden moeten vrij blijven want die worden gemaaid om de specifieke vegetatie in stand te houden. Dat bracht veel zaag- en sleurwerk teweeg voor de Goudklompjes en voor de weekendploeg, maar alles is in orde gekomen.

De kinderen van de Leerexpert (A. Leyweg 10) ruimden mee het pad langs de spoorweg op en maakten dat helemaal vrij. Ook het rode wandelpad tussen honingklaverveld en Aciérie werd vrijgemaakt en gemaaid.

Er waren ook veel herstelwerken uit te voeren aan de prikkeldraadafsluiting door omgevallen bomen, normale slijtage (vervangen verrotte palen) en vandalisme (wandelaars met honden die van de paden afwijken en de draad beschadigen om door te kunnen). De poort aan het Talingven werd hersteld,

die staat langs het wandelpad tussen Broekskot en Rallegat. Achter de Aciérie maakten we de oever van de gracht vrij van (wilgen)struiken zodat er meer licht én leven in de gracht komt.

Natuurpunt Hobokense Polder bezit ook een weide in de Moerelei die we beheren. De Goudklompjes voerden de hooibalen af die er nog lagen na de laatste maaiwerken en herstelden de omheining en de poort.

Voor de gewone maaiwerken op de Schroei-velden hadden we de bereidwillige hulp van het Hofke van Thys die alle maaisel en takken bij elkaar brachten en opruimden. Met het nieuwe groeiseizoen komt ook onze gezworen vijand weer opduiken: de Japanse duizendknoop. Daar hebben we weer vele weken de handen mee vol, samen met verschillende klassen: langs het Eikenpad (De Schakel),



het Hoogveld (of Vergeten End) in het centrale deel (De Schakel, Leerexpert A. Leyweg 10 en 14), het Sibloveldje, het Salamanderpad, het Polderke van Thys, het Kompasveld en de omgeving van de United Caps. Het zijn allemaal plekken waar we meermaals zullen moeten terugkomen om de Japanse duizendknoop onder controle te houden met maaien, uittrekken en uitspitten.



Het afgesloten Kijkpunt De Dodaars



# Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

## februari - april 2019

Luc Van Schoor - Vogelwerkgroep ARDEA

De vogelliefhebbers waren dit voorjaar zeer actief in de ARDEA regio, want niet minder dan 188 waarnemers voerden samen 6244 waarnemingen in tijdens deze periode. Dat is een flink aantal !

Bij de veel-invoerders prijkte deze keer Maarten Mortier op kop met 636 waarnemingen, gevolgd door John Van de Voorde met 426 en Johan Claesens met 387 waarnemingen.

Dat verdient zeker een pluim, maar ook evenzeer alle andere vogelliefhebbers die hun waarnemingen, hoe miniem ook, inbrachten op [www.waarnemingen.be](http://www.waarnemingen.be)

Alle gegevens, ook deze van "gewone" vogels, zijn nuttig. Zo zijn we nog steeds op zoek naar mogelijke broedplaatsen van gierzwaluwen om

ze beter in kaart te brengen en extra nestgelegenheid te kunnen bieden. Zie je in de buurt of elders in onze regio gierzwaluwen rondvliegen, of weet je waar er broeden, geef ons dan een seintje via e-mail [ardea@hobokensepolder.be](mailto:ardea@hobokensepolder.be) of een telefoontje naar Walter De Weger - 0495 23 77 10. Alvast dank voor je hulp.

### Trektellingen Hobokense Polder 21/3 tot 15/5/2019

Tijdens deze 10de opeenvolgende lentetrektellingen werden gedurende 31 teldagen in totaal 140 uren geteld door Maarten Mortier, Walter De Weger en Luc Van Schoor.

Daarbij werden gegevens van 87 soorten ingegeven, waarbij als bijzonderste feiten:

- nieuwe trektelpost-soorten: grauwe kiekendief, geoorde fuut, zwarte specht.
- nieuw dagrecord: fuut (4), zwarte ruiters (4), zwartkopmeeuw (172).
- evenaring dagrecord: bruine kiekendief (5), beflijster (19) en witgat (3).
- nieuw voorjaarsrecord: zwarte wouw (14), bruine kiekendief (31)
- eerste lentewaarneming: duinpieper

### Fenologie in de ARDEA regio

Hieronder worden de aankomstdata vermeld van zomervogels die alleen in onze regio en/of in Vlaanderen als broedvogel voorkomen. Data die betrekking hebben op soorten die als broedvogel in Nederland en/of West-Europa voorkomen, worden opgenomen in het soortenoverzicht.

Soort	Datum	Plaats	Waarnemers
Tijftjaf (*)	23 feb	Groen Neerland-Wilrijk	CC
Koekoek	25 feb	auditief Ford V-Edegem	KK
	9 maart	zicht & auditief Koornbloem- Wilrijk	LVS
Zwartkop (**)	26 feb	Hove-Centrum	JCe
Lepelaar	4 maart	Polderstad-Hoboken	JP
Zwarte roodstaart	20 maart	trektelpost Hobokense Polder	OF
Boerenzwaluw	21 maart	trektelpost Hobokense Polder	MM
Fitis	29 maart	Romeinse Put, Edegem	JC
Oeverzwaluw	30 maart	trektelpost Hobokense Polder	MM, LVS, WDW
Kleine plevier	2 april	trektelpost Hobokense Polder	LVS, MM
Grutto	4 april	Polderstad-Hoboken	JP
Bruine kiekendief	5 april	trektelpost Hobokense Polder	MM
Boompieper	6 april	Hobokense Polder	LVS, DJ
Gekraagde roodstaart	8 april	Groen Neerland-Wilrijk	He
Blauwborst	10 april	Mastvest-Antwerpen	RH
Gele kwikstaart	10 april	trektelpost Hobokense Polder	LVS, MM
Grasmus	11 april	trektelpost Hobokense Polder	LVS, MM
Huiszwaluw	12 april	trektelpost Hobokense Polder	LVS, WDW, MM
Bonte vliegenvanger	13 april	Hobokense Polder	GM
Visdief	16 april	trektelpost Hobokense Polder	LVS, WDW
Gierzwaluw	16 april	trektelpost Hobokense Polder en Hoboken	LVS, WDW, WDR



Tuinfluitier	16 april	Hobokense Polder	LVS
Kleine karekiet	20 april	Hobokense Polder	EG
Nachtegaal	20 april	Hobokense Polder	EG, JVR, KDL
Boomvalk	22 april	trektelpost Hobokense Polder	MM
Braamsluiper	24 april	Hobokense Polder	LVS, DJ

(\* *Tijftjaf*: werd in de regio vanaf 4 januari tot eind februari 10x waargenomen als wintergast, zodat de datum van aankomst eerste zomergast onduidelijk is.

(\*\*) *Zwartkop*: gedurende de wintermaanden werden meerdere solitaire vogels gezien in Hove, Berchem, Edegem en Wilrijk.

## Soortenbespreking

Tijdens deze periode werden in het ARDEA-werkingsgebied 145 soorten waargenomen. Hierbij bespreken we een selectie van 31 soorten.

Met 3 pleisterende **geoorde futen** op de Schelde tijdens de trektelling Hobokense Polder op 7 april noteerden we een nieuwe soort in onze ARDEA regio (MM, WDW).

Solitaire **purperreigers** trokken op 14 en 18 april respectievelijk over Hobokense Polder (MM, WDW) en over het Kielpark-Antwerpen (LV).

De **kleine zilverreiger** komt de laatste jaren minder in beeld – uitsluitend langs de trektelpost HP: 1 ex op 5 en 12 april, en 2 ex op 20 april (MM, LVS, WDW).

Op 26 februari vloog een **grote zilverreiger** over Groen Neerland-Wilrijk (JVV) Van 30 maart tot eind april trokken in totaal 20 ex over en langs de trektelpost HP met 12 ex als max. dag-totaal op 18 april. (MM, LVS, WDW).

Een ontsnapte geringde ad. **kwak** pleisterde van 11 april tot 1 mei in 2 private tuinen in Hove, nabij Lintsesteenweg en Mechelsesteenweg (BB, EVG, SVA, PT).

De lentetrek bracht in totaal min. 106 **ooievaars** over de ARDEA regio. De 2 eerste vogels trokken op 10 februari over Hove (WVS). Onder de 20 ingevoerde waarnemingen werden - naast de doortrek van één of meerdere vogels - ook enkele grotere groepen waargenomen: 19 ex over Edegem op 3 maart (IB), 17 ex over Golf Cleydael-Aartselaar op 12 april (WVG) en 2 groepen van respectievelijk 16 en 19 ex op 29 april over Hobokense Polder (MM).

Een man en vrouw **middelste zaagbek** vloog op 31 maart langs de trektelpost HP (MM).

Voor de 2de opeenvolgende winter verscheen **grote zaagbek** weer op de kasteelvijver van het Schoonselhof/Antwerpen. Vanaf 10 tot 24 februari was er regelmatig een baltsend paar

aanwezig (ook paring) of werd er één van beide vogels waargenomen (JE, NS, RV, MM, LV, WDK, WDW). Een wijfje vloog over de Schelde langs trektelpost HP op 14/4 (MM, WDW).

De enige waargenomen **havik** tijdens deze periode was te zien op 12 april boven het Uilenbos-Hove (BMo).

De **rode wouw** was tijdens de lentetrekkingen eerder een schaarse doortrekker met 4 waarnemingen in de regio:

- 1 ex op 15 april over Hove (JD)
- 1 ex op 20 april langs trektelpost HP (MM, WDW)
- 1 ex op 21 april langs trektelpost HP (WR, MM)
- 1 ex op 23 april langs trektelpost HP (MM).

**Zwarte wouw** was tijdens de lentetrekkingen een opvallende verschijning met min. 15 ex in april, goed voor een nieuw voorjaarsrecord. De 1ste vogel trok over de HP op 5 april, gevolgd door bijna dagelijkse waarnemingen van telkens 1 solitaire vogel. Op 23 april werden er in de loop van de dag 3 ex waargenomen, 1 ex langs trektelpost HP en 2 ex over Hemiksem/Wilrijk (MM, LVS, KDK, JP, WDW, KDL, JVR, PH).

De 4 waargenomen **blauwe kiekendieven** trokken uitsluitend door tijdens de trektellingen Hobokense Polder langs de Scheldevallei: man op 31 maart en 14 april, en wijf op 20 en 21 april (MM, WDW, WR).

Op 21 april trok een 2de kj **grauwe/steppenkiekendief** noordwaarts over Burcht, spijtig genoeg te ver van de trektellers Hobokense Polder om tot een juiste determinatie te komen (WR, MM).



Ooievaar in de vlucht - Foto: Guy Borremans

Op 20 april vloog een wijffe **grauwe kiekendief** over de Schelde-Hoboken als nieuwe soort voor de trekpost HP en het ARDEA werkingsgebied (MM, WDW, KDL).

De eerste **visarend** van 2019 trok op 7 april over Hove (SVB). Nadien volgden nog 4 waarnemingen van een overvliegende vogel langs trekpost HP op 16, 19, 22 en 24 april (MM, LVS, WDW).

Er werden op 3 plaatsen broedparen van **slechtvalk** vastgesteld: Agfa Gevaert-Mortsel, Umicore-Hoboken en Christus Koning Kerk-Kiel. Verdere info volgt in het verslag mei-juli 2019. Op de toren van de CKK broedde tot 9 april een wijffe op 3 eieren, maar werd spijtig genoeg op 15 april dood aangetroffen onder de nestplaats. Vermoedelijk was een 2de jaars mannetje met ring K3, die op 9 april het wijffe constant aanviel, de vader. Alleszins een triest verhaal (MM).

In april vlogen in totaal 5 **smellekens** langs de trekpost HP (LVS, MM, WDW). Deze kleinste Europese valk werd elders in de regio niet waargenomen.

Op 24 februari vlogen 2 **kraanvogels** over de Hobokense Polder (KN, SB).

Solitaire **houtsnippen** werden gespot op 3 plaatsen – Wilrijkse plein op 28 februari (MM), Hobokense Polder op 23 en 26 maart (DJ en LV), Hove Centrum op 18 april (JCe).

Tussen 4 maart en 13 april trokken minimum 43 **grutto's** noordwaarts



Grote zaagbek - Foto: Walter De Weger

langs de Scheldevallei en trekpost HP, waarvan 42 ex op 4 maart o.a. een groep 33 ex (JP, MM).

Een **geelpootmeeuw** vloog heen en weer over de Schelde op 12 en 16 april (LVS).

Tijdens de lentetrekking Hobokense Polder werden 2x doortrekkende **dwergmeeuwen** waargenomen: 2 ex (2de kj en adult) op 5 april (LVS) en 1 adult op 10 april (LVS).

Een **zwarte specht** vloog op 5 april laag over de Hobokense Polder tijdens de trekking (MM, LVS, WDW).

Op 19 april trok een **duinpieper** samen met 4 graspiepers door langs de trekpost Hobokense Polder (LVS). Daarmee was dit de eerste lentewaar-

neming van deze soort.

Van 6 tot 26 april noteerden we 48 **beflijsters** op doortrek, waarvan er enkele vogels korte tijd bleven pleisteren in de Hobokense Polder, langs de Schelde oever-Burcht en in het Schoonselhof-Antwerpen. Daarbij op 20 april een groep van 18 ex, de grootste die in een tijdspanne van 13 jaar trekkingen Hobokense Polder werd waargenomen (LVS, MM, WDW, RV, WDR, WM).

Op 23 april zong een **fluitier** in het Hof ter Beke-Wilrijk (RV).

Een roepend mannetje **goudvink** pleisterde op 19 februari langs de rand van het Middelheimpark-Antwerpen (WJ).

## Exoten

Omwille van de schade die ze aanbrengen aan natuur en landbouw, worden de verwilderde **Canadese ganzen** in Vlaanderen zoveel mogelijk verdelgd op een diervriendelijke manier. De resultaten van de noodzakelijke ingrepen stellen we ook vast in onze regio. Groepen van 30 tot 100 en meer exemplaren, die tot de herfst van 2016 langs de Schelde heen en weer vlogen zijn verleden tijd. Als maximum aantallen noteerden we tijdens dit voorjaar 18 ex op 18 maart op Fort VI – Wilrijk (HB) en tot maximum 15 ex in de Hobokense Polder op 23 maart (MW).

**Indische gans:** 1 ex op 15 april en 1 koppel op 26 april Hobokense Polder (LVS).



Zwarte wouw



Tijdens de 2de helft van februari verbleef een koppel **Carolina-eend** op Fort VI – Wilrijk (RLe, HB, OF, SH)

Bij de ontsnapte siereenden blijkt de **mandarijneend** meer verspreid voor te komen in de ARDEA regio :

- Fort VI – Wilrijk, tot max. 7 ex (5 man + 2 wijf) op 13 februari (RLe)
- Hof ter Linden – Edegem, 1 à 2 man in april (PB, OF)
- Klaverblad – Wilrijk tot 3 ex begin april (PH)
- Uilenbos – Hove, 2 ex in broedbiotoop op 22 april (JC, WS)
- Frijthout – Hove, 1 koppel in broedbiotoop (zie ook in volgend verslag) (BM, JCe).

Een roepende man **goudfazant** werd op 24 april gespot in het bosgedeelte tussen de Kleine Doornstraat en het Geitenpad-Wilrijk (JVV).

**Zoogdieren:** bij gebrek aan een drie-maandelijks verslag van niet-vogels vermeld ik nog graag :

**Zeehond**, 1 ex op 14 april (MM en WDW) en 1 ex op 21 april (WR en MM), beide op de Schelde bij trektel-post HP

In dit verslag werden volgende waarnemingen niet opgenomen wegens mogelijke verwarring met een andere soort, onwaarschijnlijk tijdstip of ontbreken van enig bewijs :

Wespendief 1 ex op 13 april, Fort VII-Wilrijk



Visarend - Foto: Walter De Weger

Zilverplevier 12 ex op 12 maart, Groen Neerland-Wilrijk

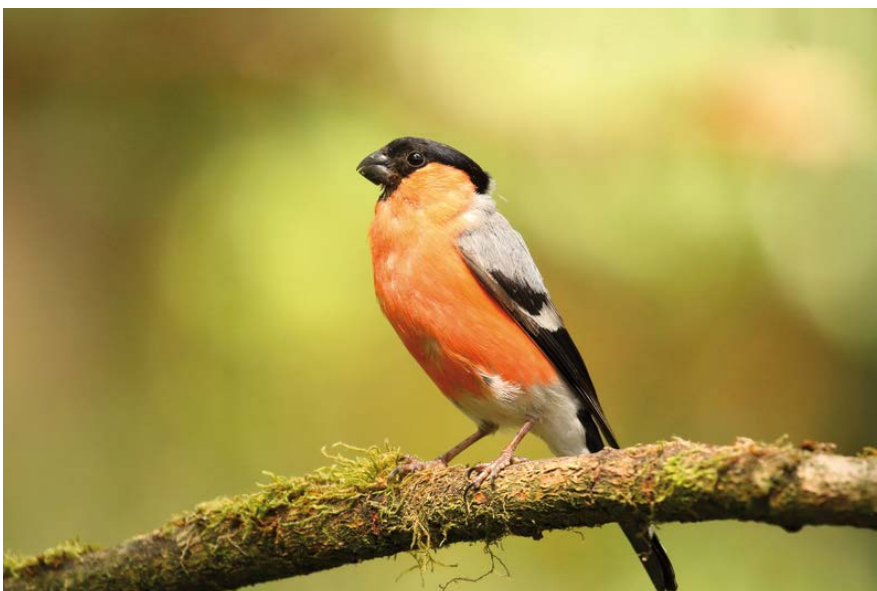
Beflijster 1 ex op 14 maart, Polderstad-Hoboken

Europese kanarie 1 zingend mannetje op 4 april, Fort V- Edegem

#### Waarnemers

BB Birgit Bellens  
 BMo Bart Moons  
 CC Chris Coeckelberg  
 DJ Danny Jonckheere  
 EG Eric Gruppung  
 EVG Eric Van Geel  
 GM Gunther Moens  
 He Heggemus (sic)  
 IB Ivan Bogaerts  
 JC Johan Claessens  
 JCe Jan Celis  
 JD Julien Dua

JE Joris Elst  
 JVR Joris Van Reusel  
 JP Joachim Pintens  
 JVR Joris Van Reusel  
 JVV John Van de Voorde  
 KDK Kris De Keersmaecker  
 KDL Kathy Delange  
 KK Koen Kohlbacher  
 KN Koen Nieuwenhuize  
 LV Lamien Verstraete  
 LVS Luc Van Schoor  
 MM Maarten Mortier  
 MW Mia Willekens  
 NS Niels Schild  
 OF Olivier Fuchs  
 PB Philippe Barbay  
 PH Peter Hofman  
 PT Peter Tersago  
 RLe Renée Lejeune  
 RH Rens Hendrickx  
 RV Robin Vermylen  
 SB Stijn Baeten  
 SVA Sofie Van den Audenaerde  
 SH Steven Hostein  
 SVB Steven Van den Bussche  
 WDW Walter De Weger  
 WDK Wim Dekelver  
 WJ Wim Jacobs  
 WM Wim Mertens  
 WR Wim Roelant  
 WS Wim Stappers  
 WVG Wouter Van Gasse  
 WVS Walter Van Spaendonk  
 WDR Wout De Rouck



Goudvink (mannelijke) - Foto: Guy Borremans

## Veel wind !

Joris Van Reusel, namens Vogelwerkgroep ARDEA



Grutto - Foto: Luk Smets

Het was weer een erg gevuld voorjaar voor Ardea. Tellingen en inventarisaties, nestkasten opvolgen, reisvoorbereidingen en natuurlijk ook enkele heel interessante excursies. De excursie naar het Turnhouts Vennengebied op 1 mei sprong er toch wel wat uit. Met ongeveer 30 deelnemers en een erg bekwame gids maakten we er kennis met een erg geslaagd natuurbeschermings- en -herstelproject. Het Vennengebied is als het ware een nieuw netwerk van vele kleine lapjes natuur, heroverd op de grootschalige bos- en landbouw. Stukjes heide vormen er nu het geschikte biotoop voor heidevogels als nachtzwaluw en boompieper. En vele natte, extensief beheerde weilanden zijn er een paradijs voor weidevogels. Zo'n 70 broedpaartjes grutto zijn hier nu (terug) te bewonderen. Wat een fijne ervaring was dat, zo'n positief natuurverhaal. Echter, aan de andere kant van de weg zagen we 'rijke weilanden' voor onze voeten gemaaid worden door grote allesverslindende maaimachines. Wég waren plots de kansen voor Kievit en veldleeuwerik.

Ook dichterbij huis waren we deze lente getuige van een pijnlijke aanslag op de broedplaatsen van enkele Kieviten te Hove, waar een boer op nietsontziende wijze een weiland met

nesten kortwiekte en omploegde. De weide- en akkervogels die dan nog overleven, trachten soms nog een nieuw broedsel te beginnen, maar belanden dan vaak in een opschietende maisakker, wat helemaal niet hun biotoop is. Dit zijn slechts enkele illustraties van het schrikbeeld dat recent onderzoek naar de stand van onze weide- en akkervogels schetst: rampzalig. Er is dus nog heel wat werk aan de winkel om landbouwers en boerenorganisaties bewuster te maken van de noodzaak om natuurvriendelijker te gaan werken. De door

Natuurpunt uitgeroepen 'Dag van de boerenvogels' op 2 juni is alvast een begin. Ardea organiseerde die dag een SOS-boerenzwaluw fietstocht in de regio. Gelukkig vielen de waarnemingen van boerenzwaluw, Kievit en scholekster dit jaar wel mee, vooral te danken aan enkele boeren die het wél begrepen hebben op deze vogels. Ze laten hun schuren en stallen nog openstaan voor zwaluwen, of respecteren stukjes weide waar de Kievit broedt. Alvast proficiat aan deze mensen! Maar er was nog wat nieuws te noteren op dat vlak. Ardea merkte op de grasstrook van de parking van warenhuis Ikea (Boomsesteenweg, Wilrijk) én op de grasberm van het Wilrijks containerpark enkele broedparen Kievit op, en nam contact met de beheerders van deze sites om er hun aandacht op te vestigen. Hopelijk dringt het tot hen door wat voor een mooi en levend biologisch uithangbord ze in handen hebben! Maar Ardea wil meer doen dan 'achter de feiten aanlopen' op dit vlak. Tijdens onze vergadering van mei werd voorgenomen om ons in de komende jaren nog sterker op het beschermen van weidevogels te richten. Een actieplan met concrete stappen is in de maak.



Kievit - Foto: Walter De Weger





geven ook meer en meer tegengas waar het hen niet voor de wind dreigt te gaan!

Voor wie tijdens de komende warme maanden wil genieten van een frisse wind, is het aanbod van Ardea activiteiten een must. Met o.m. excursies naar Tiengemeten (NL), het Zennegat, Schiermonnikoog (NL, volzet) en trek-telling op de Scheldedijk valt heel wat windenergie op te doen. Maar ook het bezoek aan het vogelringstation van Essen, de supergezellige (annex gezellig samenzijn) en de Notenkraker-safari (met cosy mini-busjes) zorgen zeker voor een onvergetelijke zwoele bries in uw natuurbeleving. En voor het uit je gedachten waait schrijf je je best nu al in voor de aanstormende nieuwe vogelcursus 'Meeuwzucht'. Ook dan zal er ongetwijfeld veel wind te noteren zijn!

Op diezelfde vergadering spraken we uitvoerig over een ander groter vraagstuk omtrent vogelbescherming: is de plaatsing van 4 grote windturbines in Hemiksem en Hoboken al dan niet gewenst, gezien ze in belangrijke vogeltrekbanen gepland zijn? En zo niet, hoe rijmen we dat met ons aller streven naar milieuvriendelijke energie? Zijn de technologische middelen om dergelijk turbines af te stemmen op vogel- en vleermuistrek wel afdoende? We formuleerden een standpunt en dienden een bezwaarschrift in bij het openbaar onderzoek dat hierover liep. Dat standpunt is te lezen op onze blog, en het is afwachten hoe de overheid (die zo'n 800 bezwaarschriften ontving) er verder mee omgaat. In elk geval liet Ardea haar stem horen. Zoals we dat ook deden over de inrichting van een joggingpad onder de broedkolonie van blauwe reigers in het Schoonselhof en over de plaatsing van rattenvergif op de verlaten stadsboerderij te Wilrijk (wat nefast is voor uilen

en torenvalken die vlakbij broeden). Ook voor de gierzwaluw trommelen we meer en meer mensen en diensten op om mee te werken aan een vogelvriendelijker patrimonium. Kortom: Ardea kijkt niet enkel naar vogels, we



*Zilvermeeuw - Foto: Kathy De Lange*

## Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Fietsenwinkel XTR-shop, Kapelstraat 137, 2660 Hoboken Tel. 03 827 58 47

Verzekeringen en beleggingen Alert NV, Kioskplaats 62, 2660 Hoboken Tel. 03 827 31 50

Beenhouwerij Van der Keere, Kapelstraat 39, 2660 Hoboken Tel. 03 827 53 01

Tuinaanleg Huylebroeck, Jules Pauwelstraat 50/52 2660 Hoboken Tel. 03 830 44 90

Brood & Banket bij Marc & Evi Helsen, Krekelstraat 83, 2660 Hoboken Tel. 03 827 47 04

United Caps, Plastieken dopjes, Schroeilaan 15, 2660 Hoboken Tel. 03 830 40 00

Bistro Steiger 3, Zandkamp 3, 2660 Hoboken Tel. 03 238 24 22

Taverne De Schorren, Graspolderlaan 32, 2660 Hoboken Tel. 03 828 49 96

Centrale verwarming & sanitair Lamberechts bvba, Jan van de Wervelaan 39, 2660 Hoboken Tel. 03 830 29 75

Broodjeszaak Bagatelle, Steynstraat 35, 2660 Hoboken Tel. 03 825 47 44

Uurwerken, Juwelen en optiek, Annik De Mey, Kioskplaats 81 2660 Hoboken Tel. 03 830 21 12

# Getuigenis van een wandelaar

## Portret ... van een natuureservaat

Tekst en foto's: Annie Poelmans

Geboren en getogen in Hoboken en nog nooit gaan wandelen in het Polderbos aldaar. Kan dat?

Ja, en dat is een schande. Dat wás ook voor mij een schande. Ondertussen niet meer, want nu heb ik het gras er al meermaals flink platgelopen. Het lukt me zelfs om mensen, die de weg zijn kwijtgeraakt weer op het goede pad te zetten!

Na de veel te late ontdekking van dit betoverende landschap kon ik niet vlug genoeg aan anderen dit prachtig stukje natuur tonen. Ik ben, als Hobokenaar, zo fier op al die groene schakeringen in het Polderbos dat al vele vrienden dit ondertussen onder mijn leiding hebben mogen aanschouwen en allen zijn ze het met me eens: je moet dit gezien hebben!

Waarom? Het antwoord daarop is heel simpel. Omdat het een uniek groot stuk groen is tussen de Schelde, het dorp Hoboken en de nabije industrie. Uniek omdat het zo verscheiden is: grasland, bos en paradijzen voor vogels nabij plassen, wisselen elkaar af.

De natuur mag hier duidelijk zijn gang gaan en dat merk je. Soms moet er wel ingegrepen worden, heb ik gelezen, want het graslandschap zou verdwijnen als er niet gemaaid en ge-



kapt zou worden. En daar zorgt Natuurpunt voor!

Je kunt er zelfs, als je geluk hebt, Gallowayrunderen tegenkomen (of minstens hoopjes achtergelaten bewijzen!). Tijdens één wandeling had ik het geluk ze te ontwaren, de runderen! Ik heb ze wel vanaf een veilige afstand blijven observeren, want ze leven daar vrij en ik weet niet hoe ze zouden reageren als je ze te dicht benadert. Ik ben groot en niet echt mager, maar wat betreft sterkte, zou ik sowieso het onderspit moeten delven!

Er zijn verscheidene bewegwijzerde wandelwegen en één daarvan 'AS Adventure' voert je zo'n 7 km

door dit gebied. Je kunt, als je dat wil, flink doorstappen, want het zijn goed bewandelbare wegen, maar beter is het om regelmatig stil te staan, foto's te nemen (zeker bij de kijkhutten) en de rijkdom aan plantensoorten te ontdekken. Op een keer trof ik er zelfs een groepje zeer vrolijke vrouwen aan, die uit volle borst 'het kikkerlied' zongen en ons, mijn echtgenoot en mij, uitnodigden mee te doen. Natuurlijk deden we dat. Het werd een kakofonie van jewelste, maar gelachen dat we hebben. Zo zie je maar, het Polderbos brengt zelfs mensen samen en maakt ze goedgezind.

Daarom vind ik het zo fantastisch om er mensen mee naartoe te nemen, die er nog nooit geweest zijn en de verwondering en bewondering voor al dat moois op hun gezicht af te lezen.

### Hoe gaat dat in zijn werk?

Wel, we spreken af in Steiger 3, een bistro naast de Schelde, waar het gezellig vertoeven is. Na iets te hebben genuttigd, vertrekken we voor de wandeling. Bij de start ervan duiken we vrij snel het donkere bos in. Daar weer uitgekomen, wandelen we een stukje over de weg, die er vlak naast ligt en grenst aan de woonwijk, die we wat dieper zien liggen. Daarna steken





we grote weiden over en bewonderen we de prachtige plantensoorten. Bij de kijkhutten blijven we wat langer staan en trachten we vogels te ontdekken. En als we die niet te zien krijgen, zijn er altijd wel insecten, die op opmerkelijke wijze onze aandacht naar zich toetrekken (zie foto). Eindigen doen we op een lang recht stuk naast de Schelde, waar we mooi zicht hebben op de overkant. De banken daar nodigen ons uit om even te pauzeren, te reflecteren en te genieten van de stroom en de beelden aan de overzijde.



Na de rustpauze ontdekken we na een tijdje de vertrekplaats. We keren dan niet direct huiswaarts, maar sluiten af met een lekker etentje. Tot tevredenheid van mezelf en mijn gezelschap!

Een bezoek aan het Polderbos is een aanrader! Misschien ook eens proberen?

Wil je meer info over het Polderbos in Hoboken, dan kun je terecht op de website [www.hobokensepolder.be](http://www.hobokensepolder.be).

Bron: getuigenis van Annie Poelmans is verschenen op [www.mensenzijnmedia.be](http://www.mensenzijnmedia.be) en in De Passant van 26 februari.



## Met Whoppie en Woelie de Hobokense Polder verkennen

Zomervakantie!!!

Kinderen en hun (groot)ouders kunnen met een leuke exploratierugzak de Hobokense Polder verkennen.

**Er zijn 2 trajecten: (beiden ca 4 km)**  
Vanuit Taverne De Schorren, Graspolderlaan ga je met Whoppie de natuur ontdekken. **Niet op maandag.**

Vanuit Bistro Steiger 3, Zandkamp 3 (aan de Schelde) ga je met Woelie op stap. **Niet op maandag en dinsdag.**

**Wie zijn Whoppie en Woelie?**

Whoppie is een schattig molletje en Woelie een even schattige woelmuis die kinderen tussen 5 en 12 jaar én hun (groot)ouders laten kennismaken met de Hobokense Polder.

Zij nodigen alle sportieve speurneuzen uit voor een ontdekkingstocht in het altijd mooie natuurgebied.

Ben jij even nieuwsgierig als Whoppie en Woelie?

Hou jij ook niet van veel stilzitten? Wil je zelf ontdekken hoe dieren leven? Wil je met de loep in de hand op onderzoek in de Hobokense Polder? Heb je al eens een echte verrekijker vastgehad om naar vogels en andere dieren te kijken? En hoe werkt een kompas?

Je kan de rugzakjes ontleneren **vanaf 11 u.** Je betaalt wel een waarborg van

20 euro. Op de ontleendag breng je na je tocht de uitgeleende rugzak met materiaal terug binnen. Je krijgt je waarborg terug als alles in orde blijkt.

Meer info over dit project van Natuurpunt Hobokense Polder bij Ria Thys, 0476 33 79 36 - [ria.thys@telenet.be](mailto:ria.thys@telenet.be)



## Activiteitenkalender

- Zo 30 juni Excursie Gierzwaluw
- Za 13 juli Tiengemeten en Standdaarbuiten
- Zo 14 juli Vlinders en libellen in Schoonselhof
- Za 20 juli Natuurbeheer in de Polder
- Zo 11 aug Vogelringstation en Schupleer
- Za 17 aug Nestkasten timmeren
- Zo 18 aug Natuurbeheer in de Polder
- Do 22 aug Bestuursvergadering
- Zo 25 aug Vogels spotten aan het Zennegat
- Zo 1 sept Vogel-verrassingstocht
- Za 14 sept Natuurbeheer in de Polder
- Za 14 sept Vleermuizen in het Middelheimpark
- Zo 15 sept Expeditie Notenkraker
- Do 19 sept Beheervergadering
- Za 21 sept World CleanUp Day - River Clean Up

### Trektellingen op Scheldedijk:

Van 21 september tot 3 november

### Bier- en Ledenstanden:

Hobokense Polder: 21 juli en 18 augustus

Verenigingenmarkt: 15 september

### Natuurbeheer:

Onze Goudklompjes werken elke woensdag in de Polder en dit van 9 u tot ca 13 à 14 u.

Voor info: contacteer André Van Langenhove,  
03 288 00 81 of Peter Van Elsacker, 0486 82 27 92

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq,  
diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87



Artikels voor het volgende Polder.blad - met  
verschijningsdatum 1 oktober 2019 - dienen bij de  
redactie te zijn op 31 augustus 2019  
(zie Colofon, blz. 2)

[www.hobokensepolder.be](http://www.hobokensepolder.be)